

- CÍL:** Seznámit žáky s možnostmi využití organického odpadu. Naučit je jak založit a udržovat kompost.
- OBORY:** Člověk a jeho svět (Rozmanitost přírody); Člověk a příroda (Přírodopis – základy ekologie); Člověk a svět práce (Práce s technickým materiálem)
- PT:** Environmentální výchova (Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Základní podmínky života)

Nejprve si s žáky povídáme o tom, jak vůbec potraviny vznikají, co vše je přitom potřeba. Zamyslíme se nad tím, kolik organického odpadu vyhadzujeme do směsných odpadkových košů a jak by se tento materiál dal lépe využít. Žáci se seznámí s tím, co je kompost a co do něj patří a nepatří. Pokud to podmínky ve vaší škole dovolí, vyrobí si vlastní kompost.

Organický či biologický odpad tvoří dle různých průzkumů 20–40% veškerého domácího odpadu. Látky v něm obsažené jsou přitom velice cenné. Úrodná vrstva půdy je totiž velmi tenká a vyčerpává se, úbytek organické hmoty v půdě začíná být celosvětovým problémem. Přitom je návrat organických látek do půdy velmi jednoduchý a nic nestojí. Pokud místo toho však skončí ve směsném odpadu, musí se složitě dopravovat na skládky či do spaloven. Na skládkách se navíc z biologického odpadu bez přístupu vzduchu uvolňují skleníkové plyny a toxické látky. Spálením se uvolní oxid uhličitý, který je v biomase obsažený, což také přispívá ke skleníkovému efektu.

Kompost je jednou z možností, jak látky do přírody opět vrátit. Vzniklou úrodnou zeminu pak můžete použít ve škole při pěstování rostlin. Žáci zároveň mohou sledovat, jak rychle se organický odpad rozkládá.

Ne vše ale do kompostu
patří, dokonce ani ne
všechny organické zbytky.

PATŘÍ:

- zahradní odpad: listí, tráva, stonky a větve, piliny, plevele (před tím než začnou kvést)
- organický odpad z kuchyně: kávové usazeniny, sáčky od čaje (bez kovových svorek) skořápky od vajíček, slupky od brambor, zbytky ovoce a zeleniny, syrové slupky
- vlněné zbytky, peří, chlupy
- hnůj (koňský, kravský, ovčí), lépe smíchaný se slámou
- dřevěný popel, hrubé části rostlin, drobné i silnější větve

NEPATŘÍ:

- zbytky masa a jídel*
- exkrementy masožravých zvířat
- materiál napadený plísněmi a škůdci
- prachové sáčky z vysavače
- stolní oleje a tuky

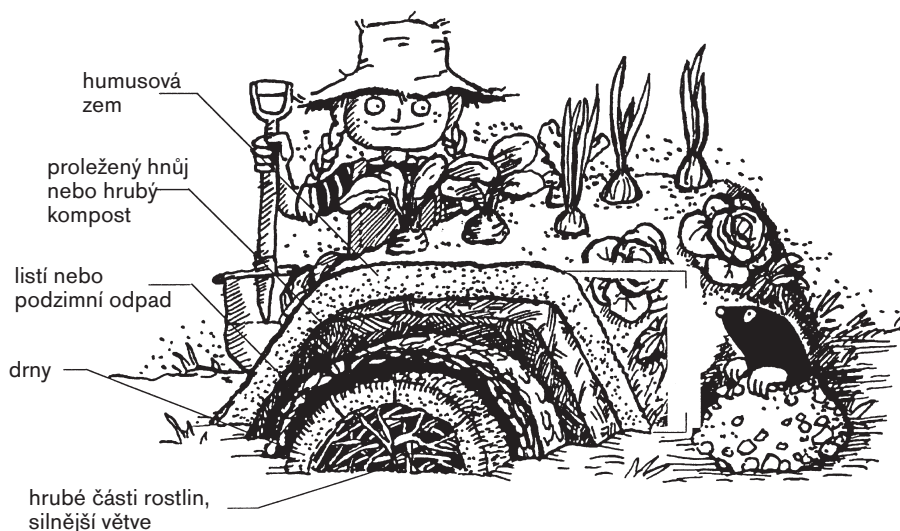
NESMÍ PŘIJÍT!

- chemikálie: např. ředidla, zbytky barev a laků
- léky
- uhelný popel a škvára
- potištěný papír
- plasty
- porcelán
- sklo
- kovy...

* Živočišné zbytky lze kompostovat, ale materiál by měl projít ohřevem na vyšší teplotou (okolo 60 °C) – tzv. hygienizací, která zajistí usmrcení původců chorob.

JAK SI VYTVOŘIT KOMPOST

- **Najděte zastíněný kousek země na zahradě.** Přímé slunce kompostu neprospívá, příliš prosychá a rozkladači – různé houby, členovci, červi ... také většinou mají raději tmavé kouty.
- **Vyznačte si plochu kompostu a vyrobte kompostovací nádobu.** Může to být starý sud bez dna, různé bedny, cihlová ohrádka... Váš kompost může být také bez ohraničení jako hromada.
- Je důležité, aby váš kompost byl vzdušný, a proto **střídejte vrstvy hutnějších odpadů a zeminy s hrubším materiálem** – např. různými úlomky větví.
- **Pravidelně kompost zalévejte** (kropte) tak, aby byl stále mírně vlhký, ale ne mokrý! Můžete kompost nechat zarůst třeba okurkami nebo dýní. Jejich listy vlhkost na povrchu zajistí přirozenější cestou (na druhou stranu vám z kompostu odebírají živiny).
- **Kompost nechte odležet do té doby, než plně uzraje.** Může to trvat 0,5–3 roky podle toho, jaký druh odpadu kompostujete a na jakém místě je kompost založen. I počasí hraje důležitou roli.
- Proces rozkladu urychlíte tím, že **kompost pravidelně 1–2x do roka přeházíte lopatou.** Kompost se provzdušní, jednotlivé vrstvy organických materiálů se promísí. Vytváření směsi hlíny a humusu také můžete napomoci přidáním několika hrstí kyselé kamenné moučky.

- Zeminu z kompostu můžete použít pro pěstování zeleniny i pokojových rostlin. Před použitím vždy zkontrolujte pH zeminy a mísením s jinými kyselými (rašelina...) nebo zásaditými (mletý vápenec...) substráty upravte podle požadavků jednotlivých druhů rostlin.
- Vyžralý kompost byste měli spotřebovat do jednoho roku, potom se jeho hnojivé účinky snižují.

Nemůžete-li vytvořit kompost na zahradě, můžete si pořídit kompostér – speciální nádobu na organický odpad, v které se tvoří kompost.

